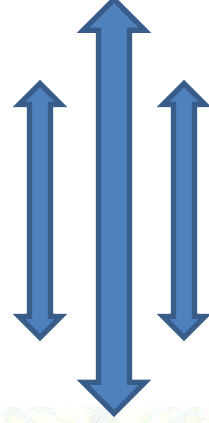

नीति तथा कार्यक्रम

आर्थिक बर्ष २०७९/०८०

काठेखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

विहुँकोट, बागलुङ

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

आदरणीय गाउँसभा सदस्य ज्युहरु,

११ औँ गाउँसभामा उपस्थित सभा सदस्यहरु, कर्मचारी मित्रहरु एवम् पत्रकार वन्धुहरु, साथै सामाजिक सञ्जाल लगायत विभिन्न माध्यमबाट हाम्रो नीति तथा कार्यक्रम हेर्ने र सुन्ने काठेखोला गाउँपालिकाबासी आमामुवा दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक स्वागत एवम् न्यानो अभिवादन व्यक्त गर्दछु।

सर्वप्रथम आफु र आफ्नो परिवार भन्दा माथि उठेर राष्ट्रका लागि जीवन आहुति गर्ने ज्ञात अज्ञात सहिदहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। नेपालको संविधान २०७२ ले परिकल्पना गरेको तीन तहको सरकार मध्ये जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारका रूपमा रहेको स्थानिय सरकार मिति २०७९ वैशाख ३० गतेका दिन सम्पन्न भएको दोश्रो स्थानिय तहको निर्वाचन मार्फत जनताको उत्कट जनादेशले हामीलाई यो पालिकाको समृद्धि र विकासको जिम्मेवारी प्राप्त भएको छ। यो निर्वाचनमा जुन उत्साह पूर्ण सहभागिता रह्यो यसले पनि आवधिक निर्वाचनको सुन्दर रूपलाई उजागर गरेको छ। जनताको भारी मतले निर्वाचित भई आफ्नो कार्य अवधिको पहिलो सभामा यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदा म निकै हर्ष विभोर भएको छु भने नागरिकहरु प्रतिको दायित्व बोधले पनि उत्तिकै सचेत छु। यस सभा मार्फत निर्वाचनमा सहभागि सम्पूर्ण मतदाताहरुलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

आदरणीय गाउँसभा सदस्य ज्युहरु,

जनताको घरदैलोको सरकारका रूपमा हामीलाई ग्रहण गर्ने गरि जनतावाट पाँच वर्षका लागि अनुमोदित भएर हाम्रो कार्य अवधिको पहिलो नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरिरहदा काठेखोला वासीहरुको अनुहारमा खुशी, काठेखोलाको समग्र विकास र समृद्धिको झलक दिने गरि विहानीले दिनको संकेत गरे जस्तै यहाँका हरेक नागरिकहरुको उत्कट चाहनालाई सम्बोधन गर्ने दृढ संकल्प गर्दछु।

हाम्रो र यहाँका नागरिकहरुको सुशासन प्रतिको चासो, छिटो छरितो गुणस्तरिय सेवा प्रवाह, जनउत्तरदायि जनप्रतिनिधि र जिम्मेवारी बोधले युक्त राष्ट्रसेवकहरुको सामुहिक बुझाइ र जनता प्रतिको सुभक्तुपूर्ण दायित्व बोधले हामीलाई समृद्ध र विकसित गाउँपालिका निर्माणको अभिभारा पुरा हुनेछ भन्ने विश्वास गरेको छु।

काठेखोला गाउँपालिकाको परिचय :-

प्रकृतिको अनुपम सुन्दरता, विविध जातजाति र सांस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण, राष्ट्रसन्त पर्मानन्द सरस्वति गुरुको जन्म तथा तपोभूमि एउटा सुन्दर र रमणीय गाउँपालिका हो, काठेखोला गाउँपालिका । मानव निर्मित प्रकृति जस्तै लाग्ने यहाँका पौराणिक संस्कृतिहरू साँच्चिकै सुन्दर र लोभलाग्दा साँस्कृतिक सम्पत्तिहरू हुन् । सिंगो गाउँको पहिचान बोकेका यहाँका सांस्कृतिक सम्पदाहरू समग्र गाउँपालिकाका परिचयहरू हुन् । यानिमाया, सोरठी, भ्याउरे र सालैजो जस्ता मौलिक र पुराना भाकाहरू यहाँका वनपाखामा गुञ्जने गीत संगीतहरू हुन् । घोडाबाँधे, गाजा धुरी, थाप्ले, तिनचुले शिवधुरी, भुलेनी, मोथे, कान्छो धौलागिरि, खोरताल, बसन्ताप, देउराली, रेशको चिया बगान जस्ता सुन्दर पर्यटकिय ठाउँहरू प्रकृतिका बरदान प्राप्त उपहारहरू हुन् । त्रिपुरेश्वर महादेव मन्दिर रामकोट, विहुकोट देवि मन्दिर, भिमपोखराको भिमादरवार र कोट, रेशको कोट, सत्यवति र लेखानीको शिवालय लगायतका मठ मन्दिरहरू धार्मिक आस्थाका स्तम्भहरू हुन् । सतुवा, शिकारी लहरा, पहेँले, पाँचऔले, चीराइतोहरू यहाँ पाइने जडीबुटीहरू हुन् । आन्तरिक तथा विदेशी पर्यटकहरूको स्वागतार्थ प्रतिक्षारत होमस्टेहरू स्वदेशी तथा विदेशी पाहुनाहरूका आफ्नै घरहरू हुन् । क्षितिज पारि देखिने मधुर मुस्कानरूपी सेता हिमश्रृंखलाहरू साँच्चिकै मनमोहक दृश्यहरू हुन् । तल तिर कलकल बग्ने खोला नालाहरू, तिनै खोलाहरूमा सलसल बग्ने माछाका भुराहरू, धानका बाला लहलह भुलेका खेतका फाँटहरू, सुन्तलाका वन जस्तै लाग्ने लटरम्म फलेका सुन्तलाका आकर्षक दानाहरू, फूलैफूलको बगैचा जस्तै लाग्ने सामुदायिक वनहरू, तिनै वनपाखाहरूमा गुञ्जने यानीमाया, सालैजो र सोरठीका मौलिक र पौराणिक भाकाहरू, सेतो कमेरो र रातो गेरुमा सजिएका मानव निर्मित छरप्रस्ट बस्तीहरू, तिनै बस्तीहरूमा खेल्ने कलिला अनुहारहरू, टोते बोलीको मिठास संगै भोलीको सुन्दर भविष्य प्राप्ती गर्न तँछाड मछाड गर्दै विद्यालय हिडेका कलिला बालबालिकाहरू, कोही डोको नाम्लो त कोही नाडलो थुम्से बुन्दै गरेका परिश्रमी हातहरू, पिठ्युमा घाँसको भारी, थाप्लोमा नाम्लो अनि दुई हातले कुरेलो बुन्दै गरेका आकर्षक शिल्पिमय दृश्यहरू, आन्तरिक तथा विदेशी पाहुनाहरूको रोजाई सामुदायिक होमस्टेहरू, हरेक घर अगाडि सानो तर चिटिक्क परेको सुन्दर बगैचाहरू, अक्षेत्ते, धम्जा देउराली, विहुँ पोखरा, सुलडाँडा, भ्युटावर लगायतका आकर्षक मिनी बजारहरू काठेखोलाका पहिचान एवम परिचयहरू हुन् । समग्रमा प्राकृतिक सुन्दरता र साँस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण बर्णनमा शब्द नै अभाव हुने साँच्चिकै रमणिय, लोभलाग्दो गाउँपालिका हो काठेखोला गाउँपालिका ।

विकास, परिवर्तन र समृद्धि प्राप्ती गर्न आतुर यस काठेखोला गाउँपालिका नेपालको संविधान २०७२ अनुसार नेपालको शासन प्रणाली संघिय संरचना अनुरूप २०७३ फाल्गुन २७ मा यस गाउँपालिकाको घोषणा भएको हो । यस गाउँपालिकामा साविकको पाला गाविसका वडा नं. १ देखि ५ नं. वडा र सिगाना गाविसको साविक वडा नं. ६, भीमापोखरा गाविस, धम्जा, तंग्राम, विहु, रेश र लेखानी गाविसहरूलाई समावेश गरि

काठेखोला गाउँपालिका निर्माण भएको हो । यस गाउँपालिका भित्र ८ वटा वडाहरू छन् । हालै सर्वेक्षण गरिएको नयाँ तथ्यांक अनुसार काठेखोला गाउँपालिकाको जनसंख्या महिला- १२३४५ पुरुष-१०३८७ गरि जम्मा २२७३२ रहेको छ भने काठेखोला गाउँपालिकाको जम्मा घर संख्या- ५७४३ र परिवार संख्या- ५९६१ रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा बागलुङ नगरपालिका, पश्चिममा गल्कोट न.पा. र ताराखोला गाउँपालिका उत्तरमा म्याग्दी जिल्ला र दक्षिणमा जैमिनी र गल्कोट नगरपालिका रहेका छन् । यस गाउँपालिका भित्र मगर, ब्राह्मण, क्षेत्री, कामी, सार्की, दमाई, छन्त्याल, गुरुङ, ठकुरी लगायत जात जातीको बसोवास रहेको छ । बागलुङ जिल्लाको सदरमुकाम देखि करिब ८ कि.मी. पश्चिममा रहेको यस गाउँपालिका कृषि पर्यटन, शिक्षा र पुर्वाधार, समृद्ध काठेखोला निर्माणको आधार भन्ने सोचका साथ अगाडि बढ्ने प्रण गरेको छ । यहा उपलब्ध स्रोत साधनको उच्चतम परिचालन र न्यायोचित वितरणद्वारा नागरिकहरूको आर्थिक सामाजिक स्तरमा बृद्धि गर्दै समृद्ध, समतामुलक र सुशासनयुक्त काठेखोला गाउँपालिका निर्माण गर्ने मुख्य लक्ष्य रहेको छ ।

उपस्थित गाउँसभा सदस्य ज्युहरू,

अब म काठेखोला गाउँपालिकाको तथ्याडकगत केही संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुपमति चाहन्छु ।

काठेखोला गाउँपालिका घोषणा मिति: २०७३ फाल्गुन २७ गते ।

वडा संख्या: ८

जिल्ला : बागलुङ

अञ्चल : धौलागिरि

प्रदेश नम्बर: गण्डकी प्रदेश

राजधानी देखिको दुरी: २८७ कि.मि.

सदरमुकाम देखिको दुरी: ८ कि.मि.

भौगोलिक अवस्थिति:

कुल क्षेत्रफल: ८२.८८ वर्ग कि.मि.

समुन्द्री सतह देखिको उचाई: ८५० मिटर देखि २३०० मिटर सम्म ।

पुर्व: बागलुङ नगरपालिका

पश्चिम: गल्कोट नगरपालिका र ताराखोला गाउँपालिका

उत्तर: म्याग्दी जिल्ला

दक्षिण: जैमिनी नगरपालिका र गल्कोट नगरपालिका

हावापानी : शमसितोष्ण

औषत तापक्रम :

अधिकतम तापक्रम ३५ डिग्री सेल्सियस देखि न्युनतम तापक्रम ३ डिग्री सेल्सियस तापक्रम

सामाजिक अवस्थिति:

कुल जनसंख्या: २२७३२

महिला:

१२३४५ पुरुष:

१०३८७

घरधुरी संख्या: ५७४३

मुख्य जात जातिहरू :

ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, कामी, सार्की, दमाई, ठकुरी, गुरुङ, थकाली, नेवार, छन्त्याल, गन्धर्व ।

सामुदायिक विद्यालय: ५०	संस्थागत विद्यालय : ३
गुरुकुल विद्यालय : १	क्याम्पस २
स्वास्थ्य चौकी: ७	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई २
प्रहरी चौकी: २	शैनिक क्याम्प: १

मुख्य नदी नाला :

काठेखोला, भुन्दी खोला, साङखोला, अंधेरी खोला, मंगलाखोला, धुवाखोला, खाल्ले खोला, बिहुँखोला, खहरेखोला आदी ।

कृषि उत्पादन मुख्य बाली:

धान, कोदो, मकै, गहुँ, आलु, जौ, तोरी, आदी ।

धार्मीक तथा पर्यटकिय स्थलहरु :

गाजाको धुरी, घोडाबाधे, थाप्लेको धुरी, बेलढुंगा, भुलेनीको धुरी, मोथेको धुरी, कान्छो धौलागिरि, त्रिपुरेश्वर महादेव मन्दिर, विहुकोट, रामकोट, विहुका दुई कोटहरु, वसन्ताप, भिमादरबार, तंग्रामको नमुना घांसीकुवा, खोर ताल, तिनचुलेको धुरी, रेशको सत्यवति र चिया बगान लेखानीको शिवालय मन्दिर, बौद्ध गुम्बा, पालाको खाडसिङको गुफा र सहिदपार्क आदि ।

सम्मानित सभाका सदस्यज्युहरु,

अव म आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिईएको आधार, सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र अपेक्षित लक्ष्य प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाको आधार :-

- नेपालको संविधान, २०७२
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- संघ र प्रदेश सरकारले जारी गरेका नीति, नियम, कानुन तथा मापदण्डहरु
- संघ, प्रदेश र गाउँपालिकाको आवधिक विकास योगना, दिगो विकासका लक्ष्यहरु, विकासका अन्तर सम्बन्धित विषयहरु
- गाउँपालिकामा निर्माण भएका विभिन्न ऐन, नियमावली तथा कार्यविधिहरु,
- संघिय र प्रदेश सरकारका निती तथा कार्यक्रमहरु
- नेपाल सरकारको १५ औँ योजना र दिगो विकासका लक्ष्यहरु

सोच :-

“कृषि, पर्यटन, शिक्षा र पूर्वाधार- समृद्ध काठेखोला निर्माणको आधार”

लक्ष्य :-

स्रोत साधनको उच्चतम परिचालन र न्यायोचित वितरणद्वारा नागरिकहरूको आर्थिक, सामाजिक स्तरमा बृद्धि गर्दै समृद्ध, समतामूलक र सुशासनयुक्त काठेखोला गाउँपालिका निर्माण गर्ने ।

उद्देश्य :

- शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन एवं भौतिक पूर्वाधारको विकास र विस्तार गरि गाउँपालिकालाई आर्थिक समृद्धतर्फ उन्मुख गर्ने ।
- कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रलाई व्यवसायीक र आधुनिक प्रविधिमा रुपान्तरण गरि नागरिकको जिवनस्तरमा सुधार गर्नुको साथै कृषि सहकारीलाई प्रवर्धन गर्ने ।
- सर्वसुलभ, गुणस्तरिय शिक्षा र स्वास्थ्यमा जोड दिने ।
- उपलब्ध स्रोत साधन र अवसरको न्यायोचित वितरण मार्फत स्वाधिन र समाजवाद उन्मुख ग्रामीण अर्थतन्त्रको निर्माण गर्ने ।
- महिला, दलित, जनजाति, विपन्न, उपेक्षित र गरिवीको रेखामुनी रहेका गाउँपालिकाका नागरिकहरूलाई सामाजिक र आर्थिक समानता कायम गर्ने ।
- विपद जोखिम न्युनिकरण, उद्धार राहत एवम वन बातावरण र जलाधार संरक्षण गर्ने ।

अपेक्षित उपलब्धीहरू :

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको सफल कार्यान्वयनबाट काठेखोला गाउँपालिकाको समग्र विकासमा नयाँ आयाम थपिनेछ । आर्थिक, सामाजिक क्षेत्र थप गतिशिल हुनेछ । पारस्परिक सम्मान र अवसरसहित सामाजिक न्याय कायम हुनेछ, “कृषि, पर्यटन, शिक्षा र पूर्वाधार- समृद्ध काठेखोला निर्माणको आधार” भन्ने गाउँपालिकाको दिर्घकालिन सोच पूरा गर्न योगदान पुग्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

सभाका सदस्य ज्युहरु,

अब म विगतलाई स्मरण गर्दै केहि समिक्षा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

क) शिक्षा :

- विगतमा काठेखोला गाउँपालिकाले शिक्षा क्षेत्रमा विद्यालय सघन अनुगमन, प्रविधिमैत्री विद्यालय, माध्यामिक तहका विद्यालयहरूमा स्मार्ट एप्स, केजी कक्षाको व्यवस्थापन, दरवन्दी मिलान, विद्यालय समायोजन, डाउन साइजिड लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा ल्याई विद्यालय शिक्षा सुधारमा महत्वपूर्ण योगदान गरेको छ । शिक्षा क्षेत्रमा यति सवल कार्य हुदै गर्दा शिक्षा क्षेत्रको मुद्धा सर्वोच्च अदालतसम्म पुग्नु दुर्भाग्यको विषय हो ।

ख) स्वास्थ्य :

- उप-स्वास्थ्य चौकीहरुको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गरि नयाँ भवनवाट सेवा सुचारु भएका छन । अधिकांश वार्डहरुमा बर्थिङ सेन्टर सञ्चालन र केहि स्थानमा स्वास्थ्य इकाई स्थापना गरि सेवा सञ्चालन गरिएको थियो । तर केही वडाहरु स्वास्थ्य इकाई विहिन हुनु साँच्चिकै दुखद पक्ष हो ।
- विश्वभर फैलिएको कोभिड १९ को सचेतना, राहत वितरण, रोकथाम र नियन्त्रणमा पालिकाले खेलेको भुमिका निकै सहानिय रह्यो । सामुदायिक क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन, एम्बुलेन्स सेवा, फुड वैड्क स्थापना, कोरोना रोकथाम तथा नियन्त्रण कोष निर्माण गरि सञ्चालन गरिनु साँच्चिकै सुखद पक्ष हो ।
- काठेखोला गाउँपालिकामा अस्थाई कोभिड अस्पताल सञ्चालन गरिएता पनि कोभिड संक्रमित विरामीहरु बागलुङ नगरपालिकामै केन्द्रित गरिनु विदम्बनाको विषय हो ।

ग) पूर्वाधार :

- वडाको गौरव र पहिचानको आयोजनाहरुको निर्धारण गरि उक्त योजनाका लागि वार्षिक रुपमा बजेट विनियोजन र प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु साँच्चिकै सुखद पक्ष हो ।
- पक्की संरचना सहितको मोटरवाटो निर्माणमा पहलकदमी लिदै अक्षेते-सुलडाँडा र सुलडाँडा जलजला देखि एकलेखेतसम्म पिच मोटरवाटो निर्माण गरिनुका साथै अन्य वडामा पनि पक्की संरचना सहितको सडक निर्माण कार्यको प्रारम्भ हुनु, कादेश लेखानी अग्लो भोलुगुं पुल निर्माण तथा रेश एकलेखेत र लामावगर मोटरेवल पुल निर्माण कार्य अगाडि बढ्नु अर्को प्रशंसनिय हो ।
- काठेखोला गाउँपालिकाको वडा नं १, ४, ५ र ६ वडा कार्यालय भवन निर्माण र अन्य वडा कार्यालयहरुको स्तरोन्नती गरिएको छ, जुन सुखद पक्ष हो । काठेखोला गाउँपालिकाले तीन वटा आर्थिक वर्षमा जग्गा व्यवस्थापन गरि प्रशासनिक भवन निर्माणको कार्य गर्ने भनिएता पनि जग्गा व्यवस्थापन गर्न नसक्दा आज पनि हामी आफ्नो प्रशासनिक भवन विना नै कार्य सम्पादन गर्नु पर्ने बाध्यता रहेको छ ।

घ) पर्यटन

विभिन्न स्थानमा पर्यटन पदमार्गहरु निर्माण, पालामा सहिद स्मृति पार्क, भिमापोखरामा भिमादरवार, धम्जामा बेलढुङ्गा, तंग्रामको बसन्ताप पिक्निक स्पोर्ट, तंग्रामको जनजाति संग्रालय र संगीत संग्रालय, बिहुँको रामकोट धार्मिक पर्यटन, रेशको माहुरी भरना, चियाबगान र लेखानीमा निर्माण भएको बौद्ध गुम्वा निर्माण कार्य भएका छन जसले भोलिका दिनसम्म पनि पर्यटन विकासमा महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्ने विश्वास लिएको छु ।

ड) कृषि तथा पशुपालन

काठेखोला गाउँपालिका वडा नं. ६ विहुलाई सुन्तला पकेट क्षेत्रका रुपमा र वडा नं. ३ धम्जालाई आलु पकेट क्षेत्र विकास गरि सो अनुसारका कार्य गरिनुका साथै चिस्यान केन्द्रहरुको स्थापना हुनु निकै सवल पक्ष हो । गाउँपालिकाले उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रममा बजेट व्यवस्थापन गरेर पनि उक्त कार्यक्रम लागु हुन नसक्नु दुखद पक्ष हो ।

गाउँसभाका सदस्य ज्युहरु,

अब म आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

हरेक नागरिकहरुको चाहना आर्थिक रुपमा सवल, सक्षम र समृद्ध बन्नेमा केन्द्रित हुन्छ, नै । स्थानिय सरकार जनताको सबैभन्दा नजिकको घर दैलोको सरकार भएकाले पनि यो सरकार नागरिकहरुको आर्थिक विकासको साभेदार बनोस भन्ने मनोकांक्षा हुनु स्वभाविक नै हो । यस गाउँपालिकाको सर्वाङ्गण विकासका लागि आर्थिक गतिविधिमा सहजता ल्याउन राज्यले ठोस रणनीतिको अख्तियार गर्नुपर्ने देखिन्छ । देशको राज्यकोष संचितिमा कमि आउनु, वित्तिय क्षेत्रमा तरलता अभाव भै लगानी गर्न नसक्ने अवस्था आउदा मुलत काठेखोला गाउँपालिकाले आफ्ना नागरिकहरुको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउनु हाम्रो कर्तव्य हुन आउछ ।

१) आर्थिक विकास

क. कृषि तथा पशुपालन

काठेखोला गाउँपालिका मुलत ग्रामिण इलाकाले भरिएको छ । कृषि यस क्षेत्रको मुख्य अर्थतन्त्रको रुपमा रहेको छ । ७१ प्रतिशत भन्दा बढि जनसंख्याले मुख्य पेशाका रुपमा अंगालेको यो क्षेत्र ४१.८८ प्रतिशत कुल भुभागमा ओगटिएको तथ्यांकले देखाउछ । परम्परागत प्रणाली देखि यसको स्तरिकरण, व्यवसायीकरण र उद्योग सम्मका यात्राहरुको तय गर्नुपर्ने आवश्यकताको महसुस गरेको छु । यसका लागि तपशिल बमोजिमको नीति अख्तियार गरिने छ ।

- यस क्षेत्रका कृषकहरुको उत्पादकत्व वृद्धिका लागि मभौला तथा साना सिंचाइहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ । माटो परिक्षण, कृषि पात्रो निर्माण तथा प्रकोप नियन्त्रणका लागि बिशेष ध्यान पुऱ्याइने छ ।
- कृषि वाली तथा पशु विमाको अभिमुखिकरण गरि कृषकहरुको वाली धन र पशु धनको जोखिम न्युनिकरणका लागि वाली तथा पशु विमा गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारले निर्माण गरेको भु-उपयोग नीतिलाई कार्यन्वयन गर्नुका साथै स्थानीय भूमि ऐन निर्माण गरि लागु गरिनेछ ।
- वडा नं. ३ धम्जा र ६ बिहुँमा निर्माण गरिएको कोल्ड स्टोरलाई व्यवस्थित संचालनको वातावरण निर्माण गर्दै सम्भावित अन्य स्थानहरुमा यसको विस्तार

गरिनेछ । कृषि तथा पशुपालनमा गरिदै आइएको साभेदारी कार्यक्रमको प्रभावकारीताको अध्ययन गरि समयानुकुल बनाइनुका साथै यस सम्बन्धमा वनेको कार्यविधि समयानुकुल संशोधन गरि लागु गरिनेछ ।

- पशु वस्तुमा प्रदान गरिदै आइएको नश्ल सुधार, खोप अभियान, पशु स्वास्थ्य सेवा वडा स्तरवाटै उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।
- परम्परागत कृषि प्रणालीलाई आधुनिक, व्यवसायिक र यान्त्रिकरणमा जोड दिइनेछ । उत्पादित कृषि र मासु तथा दुधजन्य सामग्रीको बजार व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ भने यसको उद्यम प्रवर्द्धनमा समेत जोड दिइनेछ । **‘उत्पादन र मागमा आधारित अनुदान कार्यक्रम’** संचालन गरिनेछ भने कृषि पर्दशनी मार्फत **‘उत्कृष्ट कृषक’** छनोट गरि पुरस्कृत एवम सम्मान गर्ने परम्पराको थालनी गरिनेछ ।
- विद्यालयहरुमा संचालित दिवा खाजा कार्यक्रममा स्थानिय उत्पादनसंग जोडेर वालवालिकाहरुलाई कृषि तथा पशु पालन तर्फ समेत आर्कषित गर्दै पोषिलो ताजा खाजाका लागि प्रोहोत्साहन गरिनेछ ।
- काठेखोला गाउँपालिका भित्र बाँझिदै गएको खेतियोग्य जमिनलाई उपयोगमा ल्याउन **“बाँझो जमिनको प्रयोग, कृषि उत्पादनमा सहयोग”** को नीति लिई प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- वडास्तरमा कृषि तथा पशुसेवा कार्यक्रम कार्यन्वयनका लागि जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ख. उद्योग तथा वाणिज्य

- काठेखोला गाउँपालिका गाउँ नै गाउँले भरिएको पालिका हो । यसमा खास गरि लघु तथा घरेलु उद्योगको रूपमा गाउँका उत्पादनहरुको संकलन, स्तरिकरण र ब्राण्डिङ गरि बजारीकरणको नीति लिइनेछ । यहाँ उत्पादन हुने दुग्ध पदार्थ, सुन्तला र आलुको अन्य स्थानमा समेत ख्यातिका साथ विक्रिको वातावरण वन्दै गइरहेको छ ।
- मध्यपहाडी लोकमार्गमा जोडिएको अक्षते हाटबजार, काठेखोला ७ मा निर्माणाधीन औद्योगिक ग्राम, भोलिका दिनमा यस क्षेत्रमा र अन्य क्षेत्रमा उत्पादन हुने कृषि तथा पशुजन्य सामग्रीहरुको बजारीकरण गर्न महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्नेछन् । सुचना प्रविधिको समेत उच्चतम उपयोग गरि उत्पादित सामग्रीको बजारीकरण गरिनेछ ।
- मध्यपहाडी लोकमार्ग काठेखोला गाउँपालिकाको १,२,५ र ६ नं. वडा भएर जाने भएकाले यसको भरपुर सदुपयोग गर्ने गरि खहरे, अक्षते, पोखरा, घोडावाँधे तथा भ्यु टावर क्षेत्रमा बजारीकरण भइरहेको छ भने यस पालिका क्षेत्रमा उद्योगहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गरि यहाँ दर्ता भएका होमस्टे र दर्ता हुने नयाँ होमस्टेहरुलाई

सेवा उद्योगका रूपमा विकास गरिनेछ । भने “पाहुनाको सत्कार, काठेखोलाको संस्कार” को नीति लिई सञ्चालनमा आएका होमस्टेहरूलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।

- गण्डकी प्रदेश सरकारले लिएको घरेलु मदिराको नीति अवलम्बन गर्दै यस क्षेत्रमा उत्पादन हुने घरेलु मदिरालाई उत्पादन, लेभलिङ, वजारीकरण गरि यसलाई करको दायरा भित्र ल्याई आयातित मदिरा प्रतिस्थापनको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कृषि, दुग्धजन्य, मासुजन्य साना उद्योग स्थापनाका लागि प्रोहोत्साहन गरिनेछ ।

ग. पर्यटन

- विकासको अनेक अवयवहरू मध्ये पर्यटन विकास एक मुख्य क्षेत्र हो । मुलत ग्रामिण कृषि, प्राकृतिक, सांस्कृतिक र धार्मिक रूपमा यहाँको पर्यटन आधारित छ । यहाँ विगतमा भएका पर्यटन प्रयासलाई आत्मसाथ गर्दै थप पर्यटन सम्भावनाहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरिनेछ ।
- ससत्र द्वन्दकालमा ज्यान गुमाएका शहिदहरूको सम्झनामा काठेखोला १ पालामा शहिद स्मृति पार्क निर्माणको कार्यलाई अगाडी वढाउदै द्वन्दकालको अध्ययन केन्द्रका रूपमा विकास गरिनेछ । मध्यपहाडी लोकमार्ग खहरे, शहिद स्मृति पार्क पाला, वडा नं. २ भिमपोखराको भिमादरवार, ३ धम्जाको वेलढुंगा, ४ तंग्रामको खोर ताल, वसन्ताप, ६ को विहुकोट ५ को रामकोट , घोडावाँडे, भ्यु टावर शिवधुरी, ८ लेखानीको हलहले बौद्ध गुम्वा हुदै वडा नं. ७ रेशको चिया वगान घुम्ने गरि पर्या पर्यटन रुटको विकास गरि आवश्यक पुर्वाधार निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- स्वदेशी तथा विदेशी लगानी कर्ताहरूलाई लगानीको वातावरण तयार गरि विहुकोट स्थित थामडाडा, घोडावाँधे, भ्यु टावर क्षेत्रलाई रिसोर्ट, होटल तथा तालिमकेन्द्रको हवको रूपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ ।
- नीजि क्षेत्रसंग समन्वय गरि जडिवुटि उत्पादन र प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा संचालनको वातावरण मिलाइने छ । गाजाको धुरी, शिव धुरी, भुलेनीको धुरी, हलहले क्षेत्रलाई पर्या पर्यटन गन्तव्यका रूपमा विकास गरिनेछ भने वडा नं. ५ विहुकोटको रामकोट क्षेत्रलाई धार्मिक पर्यटन क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- प्राकृतिक रूपमा सुन्दर पर्यटनको मज्जा लिन सक्ने गरि काठेखोलामा जलाशय युक्त पर्यटन पुर्वाधारमा जोड दिइनेछ भने वडा नं. ४ तंग्राममा निर्माणाधिन जनजाति र संगित संग्रालयलाई सम्वन्धित क्षेत्रको अध्ययन केन्द्रका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- पर्यटन पदमार्गको लागि सूचनाबोर्ड निर्माण तथा बाटो निर्देशक सूचकको व्यवस्था, पर्यटकिय ठाउँहरूको प्रचारप्रसारका लागि पर्यटन गोष्ठी सञ्चालन गर्न साथै प्रत्येक वडामा होमस्टे निर्माण तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

घ. सहकारी

- यस क्षेत्रमा सहकारी संस्थाहरुको दर्ता, अनुगमन, नियमन तथा सशक्तिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । छरिएर रहेको ग्रामीण पुजी एकतृत गर्ने माध्यमका रूपमा रहेको ग्रामिण अर्थतन्त्रको मेरुदण्डका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- एक सहकारी एक उत्पादनमा जोड दिइनेछ, सहकारी संस्थाहरुलाई सहकारी सञ्जाल, विषयगत सहकारी सञ्जालहरुमा आवद्ध गरि कृषि, पशुपालन, घरेलु तथा साना उत्पादन केन्द्रका रूपमा विकास गरि वजारीकरणमा समेत प्रोहोत्साहन गरिनेछ ।
- वित्तिय साक्षरता कार्यक्रमहरु संचालन गरि सदस्यहरुमा अर्थोपार्जन, आर्थिक विकास र समृद्ध वन्न प्रेरित गर्दै संस्थाहरुलाई पारदर्शि, सदस्यकेन्द्रित र प्रविधि मैत्रि बनाइनेछ ।
- सहकारी सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी दैनिक उपभोग्य वस्तु, कृषि, वन, मत्स्य तथा पशुजन्य पदार्थ उत्पादन र विक्री वितरण गर्ने सहकारीलाई विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनुका साथै प्रमुख बस्तीहरुमा सुपथ मूल्यमा सहकारी पसल संकलन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

ड. युवा तथा श्रम रोजगार

- काठेखोला गाउँपालिकामा संचालन हुने आयोजनाहरुमा स्थानिय श्रममा आधारित कार्यन्वयन मोडेल लागु गरिनेछ ।
- जोश जागर श्रम र सीपले भरिएका युवाहरुलाई रोजगारी सिर्जनाको वातावरण निर्माणका लागि प्रोहोत्साहन गरिनेछ । वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाहरुका लागि सचेतना अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- युवाहरुको लागि लामो तथा छोटो अवधिको सीप विकास तालिम सञ्चालनका लागि वातावरण बनाउदै सीपयुक्त युवा जनशक्ति तयार गरि रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।
- गरिवी निवारणका लागि लघुउद्यम कार्यक्रम, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई यस क्षेत्रको श्रम रोजगार र विकास निर्माणका लागि साभेदारी गरिनेछ । यस अगाडी भएका तालिमहरुको प्रभावकारीता अध्ययन गर्दै उद्यम पर्वद्धन, उद्यमीहरुको समुह सञ्जाल निर्माण गरि रोजगारी र स्वरोजगारी बनाउदै सामग्रीहरुको उत्पादन तथा वजारीकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्य ज्युहरु

स्थानिय सरकारले परिकल्पना गरेको र जनताको सवैभन्दा नजिकको सरकारका रूपमा नागरिकहरुले हामीलाई निकै चासो र चिन्तनले हेरिरहनु भएको छ । हामीले ११ औं

गाउसभावाट लिने नीति तथा कार्यक्रमवाट जनताले के राहत महसुस गर्दछन भन्ने कुरामा हामीले हेक्का राख्नु पर्ने हुन्छ। अब म सामाजिक विकास तर्फ हामीले लिएको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

२. सामाजिक विकास

क. शिक्षा

- मानव जगतलाई जंगलवाट मंगल पुऱ्याउने माध्यम शिक्षा नै हो। यस क्षेत्रको शिक्षा विकासका लागि “काठेखोला वासीको ईच्छा, गुणस्तरिय, व्यवहारिक र प्रविधिमैत्रि शिक्षा” भन्ने नाराका साथ यस क्षेत्रको शिक्षालाई वैज्ञानिक तवरले व्यवस्थापन गरिनेछ। यसका लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पुर्वाधारहरु र मानव संशाधन लगायतका विषयमा ध्यान दिइने छ।
- स्थानिय विषयवस्तुहरुको समावेश गरि ‘मेरो पालिका मेरो पाठ्यक्रम’ भन्ने नाराका साथ स्थानिय पाठ्यक्रम निर्माण गरि कार्यन्वयन गरिनेछ।
- शिक्षालाई प्रवाह गर्ने मुल जिम्मेवारीमा रहेका शिक्षकहरुको ज्ञान, सीप र क्षमताको उच्चतम सदुपयोग गरि सक्षम नागरिक उत्पादन गर्ने महाअभियानमा उहाहरुको भुमिकालाई थप प्रभावकारी बनाउदै तालिम तथा प्रोहत्साहन कार्यक्रम ल्याइने छ।
- असल अभ्यासहरुको अनुभव आदान प्रदानका लागि अन्तर विद्यालय शैक्षिक अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ।
- विद्यालयहरुलाई सवैखाले व्यवस्थापनमा अव्वल बनाउन सुचना प्रविधि, लेखा, प्रयोगशाला तथा पुस्तकालयहरुलाई थप व्यवस्थित गराइने छ। विद्यालयमा कार्यरत लेखा कर्मचारी र विद्यालय सहायकहरुको पारिश्रमिकमा थप गरि उच्च मनोवलका साथ काम गर्ने वातावरण निर्माण गरिने छ।
- शिक्षाको पहिलो खुड्किलोको रुपमा रहेको वालविकास केन्द्रलाई वालमैत्रि, छापामय कक्षाकोठा व्यवस्थापन गर्दै त्यहा कार्यरत सहजकर्ताहरुलाई नेपाल सरकारले तोके वमोजिमको न्युनतम पारिश्रमिक उपलब्ध गराइनेछ।
- ‘सुरक्षित विद्यालय, सुरक्षित किशोरी’ कार्यक्रम मार्फत मावि स्तरका विद्यार्थीहरुका लागि किशोरी आत्मरक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। साथै किशोरीहरुलाई निशुल्क सेनिटरी प्याड विद्यालयमै उपलब्ध गराउने ब्यवस्था मिलाइने छ।
- अन्तर विद्यालय प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमलाई जोड दिदै गाउपालिका भरि नै एकै किसिमको विहानी प्राथना, प्राथना धुन र व्यायमको नीति अवलम्बन गरिने छ। साथै विद्यार्थीहरुका लागि कला, संगीत र खेल क्षेत्रका प्रतिभाहरुको संरक्षण, संवद्धन र उजागर गर्ने अभिप्रायले ‘प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम’ संचालनमा ल्याइने छ।
- विद्यालयमा सञ्चालित दिवा खाजा कार्यक्रमलाई पढ्दै कमाउदैको अवधारणासंग जोडेर विद्यालयको सक्रियतामा आफ्नै उत्पादनको खाजा व्यवस्थापनको नीति

अवलम्बन गरिनेछ । 'स्वस्थ विद्यार्थी, आफ्नै उत्पादनको स्वच्छ खाजा' का लागि 'एक एक विद्यालय एक करेशावारी कार्यक्रम' सञ्चालनका लागि प्रोहोत्साहन गरिने छ ।

- एक विद्यार्थी एक सीप र एक विद्यालय एक उत्पादनमा जोड्न 'एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम' संचालनमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिकाको नमुना उन्मुख विद्यालय कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । 'अध्यक्षसंग शैक्षिक सुधार कार्यक्रम' संचालनमा ल्याइनुका साथै विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्यका लागि राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले निर्माण गरेको शिक्षा प्रोफाइल, शैक्षिक योजनालाई कार्यन्वयनमा लैजानका लागि 'उपाध्यक्षसंग विद्यालय सघन तथा नियमित अनुगमन कार्यक्रम' संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको कुनै विषयमा खोज, अध्ययन र अनुसन्धानका लागि शहिद 'प्रोहोत्साहन कार्यक्रम' संचालन गरिनेछ । प्राविधिक धार अध्ययनमा दिदै आएको छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई यस वर्षपनि निरन्तरता दिइने छ ।
- गाउँ स्तरमै उच्च शिक्षाको ज्योति फैलाउने उद्देश्यले संचालित भिमसेन क्याम्पस र अमर क्याम्पसको भौतिक पूर्वाधार विकासमा विशेष ध्यान पुऱ्याइने छ भने यस क्षेत्रमा सञ्चालित नमुना विद्यालय र प्राविधिक विद्यालयको व्यवस्थापन र सिकाइ उपलब्धि स्तर वृद्धिका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- विद्यार्थीको पठन सीपको विकास, साहित्य सृजना, अध्ययन र बाचन, शैक्षिक सामाग्री निर्माण तथा प्रदर्शनका लागि "शैक्षिक मेला" आयोजना गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- लागु औषध प्रयोग निराकरण, नैतिक शिक्षा तथा उद्यमशिलतालाई अभिवृद्धि गर्दै योग्य, सक्षम र सभ्य नागरिक तयार गर्न किशोर किशोरी लक्षित पालिका स्तरदेखि वडा, टोल र विद्यालय तहसम्म किशोर किशोरी लक्षित सञ्जाल गठन गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- घरेलु हिंसा, लागुऔषध दुर्व्यसन, बालविवाह, मानव बेचबिखन जस्ता अपराधको मूल कारण पहिचान तथा निदान गर्न समुदायसंगको साभेदारीमा आवश्यक निगरानी तथा सचेतामूलक कार्यक्रमका लागि पालिका भित्रका प्रहरी चौकीसंग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

ख. स्वास्थ्य

- स्वास्थ्य नागरिकहरुको अति संवेदनशिल विषय र मौलिक हक हो । यसको सुनिश्चितता गर्दै “म स्वस्थ, मेरो गाउँ स्वस्थ” अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- विश्व समुदायसंगै नेपाल पनि कोभिड १९ को संक्रमणबाट लामो समय प्रभावित रहयो । यसको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि पालिकाबाट जे जति कार्य भए ती सबै सहानिय छन् । अर्को आ व मा पनि खोपको निरन्तरता, बुस्टर डोज र बालबालिका केन्द्रित खोपको व्यवस्थापन गरि प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिनेछ । स्वास्थ्यचौकीहरुमा भएका सेवा प्रवाहलाई थप चुस्त दुरुस्त बनाइनुका साथै समुदायमा स्वास्थ्य सचेतना र विद्यालयहरुमा स्वास्थ्य शिक्षा र सचेतना लगायतका स्वास्थ्य विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा विशेष ध्यान पुर्‍याइने छ ।
- सुरक्षित मातृत्वको अधिकारलाई सुनिश्चित गरि वर्थिङ सेन्टरबाटै सुरक्षित तवरले सुत्केरी हुने वातावरण मिलाइनेछ । सुनौला हजार दिनका गर्भवति महिला, सुत्केरी, नवजात शिशुहरुको स्वास्थ्य संवेदनशिलतालाई मध्यनजर गर्दै बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम र आम सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । स्वास्थ्य चौकीहरुलाई सेवा प्रवाहमा चुस्त बनाउनका लागि आवश्यक स्वास्थ्य सामग्री, औजार उपकरणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- जनताको स्वास्थ्य प्रतिको चासो र मागलाई मध्यनजर गरि तंग्राम स्वास्थ्यचौकीबाट जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने गरि फापरखेतमा र पाला स्वास्थ्यचौकीबाट जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने गरि दोविल्लामा स्वास्थ्य इकाई स्थापना गरि संचालन गरिनेछ ।
- हाल सञ्चालनमा रहेका खोप केन्द्र तथा गाउँघर क्लिनिकको लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था गरिनेछ । स्वास्थ्यकर्मी, महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाहरुको क्षमता विकास र पुर्नताजगी तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य सुरक्षालाई मध्यनजर गर्दै जेष्ठ नागरिक निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण साथै जेष्ठ नागरिक परिचय-पत्र घुम्टि शिविर मार्फत उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सबै सामुदायिक विद्यालयहरुमा प्राथमिक उपचारका लागि आवश्यक औषधी सहित किट बक्सको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाबाट उपलब्ध हुने निशुल्क औषधीको कमि हुन नदिन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै सबै स्वास्थ्य चौकीहरुबाट सुरक्षित गर्भपतनको सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिलाहरुको पाठेघर सम्बन्धि बडा स्तरमै निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण शिविरको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- अपाङ्ग तथा दिर्घरोगी विरामीहरूका लागि आयआर्जनमा टेवा पुग्ने गरि कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

- कुनै पनि नागरिकहरूको सहज जीवनयापनमा नभै नहुने पक्ष खानेपानी हो । दिगो विकास लक्ष्यले पनि सन् २०३० सम्ममा सबै नागरिकहरूलाई स्वच्छ खानेपानीको प्रवन्ध मिलाउने भनेर लक्ष्य राखेको छ । नेपाल यसको पक्ष राष्ट्र भएकाले यस्को प्रवन्धका लागि स्थानिय सरकार प्रतिवद्ध रहेको कुरा अवगत गराउन चाहन्छु ।
- यसका लागि यस क्षेत्रमा भएका खानेपानीको सम्भाव्यता अध्ययन गरि यस क्षेत्रका नागरिकहरूलाई स्वच्छ खानेपानीको प्रवन्ध मिलाइनेछ । मुल मुहान संरक्षण, रेखदेख र दर्ताको प्रारम्भ गरि एकिकृत प्रणालीवाट एक घर एक धाराको अवधारणाको विकास गरि वितरण प्रणाली मिलाइनेछ ।
- संघिय सरकार, प्रदेश सरकार र यस संग सम्बन्धित रहेर कार्यक्रम संचालनका लागि विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायसंग समेत समन्वय सहकार्य गरिनेछ ।
- वजारोन्मुख गाउ, शहर र खोलानाला सार्वजनिक स्थलमा हुने फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

घ. कला संस्कृति र खेलकुद

- काठेखोला गाउँपालिका स्तरीय कला संस्कृति तथा खेलकुद विकास समितिलाई थप व्यवस्थित गरि यस क्षेत्रको साहित्य, कला, संस्कृति र खेलकुद क्षेत्रको विकास, संरक्षण र संवर्द्धन गर्न विशेष जोड दिइने छ ।
- कभर्डहल सहितको बिहुँकोट खेलमैदानलाई थप व्यवस्थित गरि गाउँपालिका स्तरिय कार्यक्रम सञ्चालन गर्न योग्य खेलमैदानका रुपमा विकास गरिनेछ । साथै यस पालिका भित्रका विभिन्न विधाका उत्कृष्ट खेलाडी एवम साहित्य, कला, संगीत र संस्कृतिको क्षेत्रमा विशेष योगदान पुऱ्याउनुहुने विभिन्न प्रतिभाहरूलाई सम्मान एवम् प्रोहोत्साहन गरिनेछ ।
- राज्यको प्रत्यक्ष लगानीमा हुने राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड छनौट प्रतियोगितालाई थप व्यवस्थित तवरले संचालन गरिने छ । उपराष्ट्रपति कप, मुख्यमन्त्रि कप र राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा यस पालिकावाट छनोट गरि सहभागिताका लागि पहल गरिने छ ।
- काठेखोला गाउँपालिका कला संस्कृति र खेलकुदका क्षेत्रमा उल्लेखनिय र महत्वपुर्ण भुमिका राख्ने गाउँपालिका हो । यस क्षेत्रमा गरिने परम्परागत संस्कार संस्कृतिहरूको

जिवित रुपमा नया पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न जरुरी छ । मारुनी सोरठी जस्ता मौलिक संस्कृतिलाइ संरक्षण तथा संवर्द्धनमा पहल गरिनेछ ।

- कला संस्कृति तथा खेलकुद विकास समितिलाई थप क्रियाशिल गराई खेलकुद तथा कला संस्कृति विशेष गाउँपालिका स्तरीय प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।
- खेलाडी उत्पादन, प्रशिक्षण, प्रतियोगिता तथा माथिल्लो स्तरका प्रतिस्पर्धामा सहभागिताको व्यवस्थापन मिलाइनेछ । उत्कृष्ट खेलाडी सम्मान, प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- प्रतिभाहरुको संरक्षण एवम उजागरण गर्ने उदेश्यले साहित्य, कला र संगीत क्षेत्रका विविध विधाहरुमा प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- सबै खेल विधाहरुलाई प्राथमिकतामा राखी एक वडा एक खेल मैदान निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित गराउदै खेलकुद प्रतियोगिताहरु संचालन गरिनेछ । खेललाई व्यवस्थित गर्नका लागि खेल प्रशिक्षक मार्फत खेलकुद प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ । जुन कार्यक्रम माध्यमिक विद्यालयमा समेत जोडिनेछ ।

ड. सामाजिक समावेशिकरण

- राज्यको मुल प्रवाहिकरणवाट वञ्चितिकरणको महसुस गरिरहेकाहरुलाई राज्यको मुल प्रवाहमा ल्याउनु हाम्रो दायित्व हो । यस क्षेत्रका दलित, महिला, जनजाति, अपांगता भएका व्यक्तिहरु तथा काठेखोला गाउँपालिका सबै जाति समुदाय लिंगको प्रतिनिधित्व गर्दै शसक्तिकरण र क्षमता विकास गराउदै मुल प्रवाहिकरणमा ल्याउन पहल गरिनेछ । अभैपनि सामाजिक विभेदको रुपमा रहेको जातिय छुवाछुत प्रथालाई जरैदेखि उन्मुलन गर्न विभिन्न सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा ल्याइने छ । साथै दलित समुदायहरुको शसक्तिकरण र आर्थिक आयआर्जन बृद्धि गर्न दलित शसक्तिकरण अभियान नै सञ्चालन गरिने छ ।
- परम्परागत सिप तथा पेशालाई आधुनिकिकरण र व्यवसायीकरणको वातावरण मिलाइनेछ । जेष्ठ नागरिकहरुमा रहेको ज्ञान सीपलाइ अन्तर पुस्ता सीप हस्तान्तरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- यस क्षेत्रका विपन्न नागरिकहरुका लागि हाम्रो कार्यअवधिमा एक हजार घर धुरीलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा समावेश गराई प्रत्येक वडाका २५ घर धुरीलाई वार्षिक रुपमा निशुल्क स्वास्थ्य विमा गरिनेछ ।

च. आर्युवेद

आर्युवेदिक विधिको औषधोपचारका वारेमा जनस्तरमा सचेतना लगायतका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । योग शिविर, प्रशिक्षण, आर्युवेद स्वास्थ्य शिविरको व्यवस्था मिलाइनेछ । विहुकोट सुल्डाडामा आर्युवेद औषधालय निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।

आदरणीय गाउसभा सदस्य ज्युहरु,

अब म पुर्वाधार विकासतर्फ नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहान्छु । विकास सम्वन्धि अवधारणामा भौतिक पुर्वाधारलाई एक महत्वका साथ हेरिएको छ । अझ हाम्रो ग्रामिण परिवेशको बुझाइमा भौतिक पुर्वाधारलाई नै विकास भनेर बुझिएको पाइन्छ । काठेखोला गाउपालिका जिल्ला सदरमुकाम देखि नजिकको दुरीमा रहेको, १, २, ५ र ६ को भुभाग भएर मध्यपहाडी लोकमार्ग निर्माण भएको भएता पनि भौतिक रुपमा जति विकास हुनु पर्थ्यो त्यति नभएको महशुस गरेको छु । यस्का लागि हामी सम्पुर्ण शक्ति लगाएर यस्को विकासका लागि पुर्ण रुपमा क्रियाशिल रहने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछु ।

३. पुर्वाधार विकास

क. सडक पुर्वाधार

- यहाको सडक संरचनाको कुरा गर्दा मध्यपहाडी लोकमार्ग र यहि मार्गमा जोडिने थुप्रै सडक संरचनाहरु छन् । मध्यपहाडी लोकमार्गको कामलाई सम्पन्न गर्न पहल कदमी गरिएको छ । अबको आ.व. वाट पालिका केन्द्रवाट वडा कार्यलय जाने सडकलाई गाउपालिकाले निर्माणको स्वामित्व लिने गरि निर्माणको नीति लिइनेछ ।
- यस आवमा राहले घुम्तिदेखि दुडिया लामांगीघुम्ति हुदै वडा नं. ४ को वडा कार्यलयसम्म र अक्षते करिना वडा नं. १ पालाको वडा कार्यलय धिमि सडक निर्माणको कार्य अगाडी वढाइनेछ । आगामी आवमा यो कार्यलाई सबै वडामा पुग्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउ पालिका केन्द्र जोड्ने गरि एकपाटा दोविल्ला सुल्डाडा सडकलाई स्तरवृद्धि गरिनेछ । एकपाटा वौर सडकको कामलाई निरन्तरता दिइनेछ । गाउँपालिकाभित्रका रिङ्गरोडलाई निर्माणका लागि पहल गरिनेछ । साथै अन्य मोटरवाटो स्तरोन्नतीका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- अक्षते सुल्डाडा लेखानी मोटरवाटो, राहले घुम्तिदेखि दुडिया लामांगीघुम्ति, दुडिया तंग्राम वडा धम्जा स्तरवृद्धि गरिनेछ ।
- सडक निर्माण गर्दा पर्यावरणिय दृष्टिकोणलाई मध्यनजर गरि वातारणमैत्री सडक संरचना निर्माण गर्न पहल गरिनेछ । साथै सडक निर्माण गर्दा ५० प्रतिशत संरचनाको काम गर्ने नीति लिईने छ ।

ख. पुल

- निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका एकलेखेत रेश र लामावगर मोटरेवल पुलको निर्माण कार्य सम्पन्न गरि यातायात संचालनको प्रवन्ध मिलाइने छ ।
- संघिय सरकारसंगको समन्वयमा सिलिखेत चनौटे मोटरेवल पुल र प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा दुडियाघाट मोटरेवल पुल निर्माणको प्रक्रिया अगाडी वढाइनेछ भने अन्य सम्भावित स्थानमा मोटरेवल पुलको सम्भाव्यता अध्ययन, डिपिआर गरि निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- काठेखोला गाउँपालिका भित्र रहेका भोलुंगे पुलहरुको स्तरिकृत गर्दै स्टिलडेकमा रुपान्तरण गर्नुका साथै आवश्यकिय स्थानहरुमा भोलुंगे पुल निर्माणको कामलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ग. सिंचाई

- यस क्षेत्रको खेतियोग्य जमिनमा उत्पादकत्व वृद्धि गर्नका लागि मझौला तथा साना सिंचाइहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- यस क्षेत्रको सिंचाई सम्भाव्यता अध्ययन गर्दै परम्परागत रुपमा सञ्चालित कुलोहरुलाई मर्मत संहार गर्दै आधुनिकिकरण गरी नयां सरचनामा रुपान्तरण गर्न पहल गरिनेछ ।
- आवश्यक स्थानहरुमा पम्पिड सिंचाईको समेत प्रवन्ध मिलाउन पहल गरिनेछ । यसका लागि संघिय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य साभेदार संस्थासंग समन्वय गरिनेछ ।

घ. भवन तथा शहरी विकास

- “आफ्नै कार्यालय, सुगम र व्यवस्थित सेवा प्रवाह” काठेखोला गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणको कार्य एकिकृत सरकारी डिजाइन अनुरूपको निर्माण गरिनेछ । यसै आवमा पालिका स्तरिय अस्पताल र बहुउद्देशिय सभाहल निर्माण गरिनेछ । त्यसका लागि आवश्यक पर्ने जग्गा व्यवस्थापनका लागि समिति गठन भै छलफल परामर्श गरिएको छ ।
- वडा कार्यालय भवन निर्माणको कार्य सम्पन्न गरि कार्यालय सञ्चालन गरेका वडा नं. १, ४, ५ र ६ को आवश्यकिय संरचना निर्माणका लागि व्यवस्था मिलाइने छ । वाँकी वडा कार्यालयको भवन निर्माणको व्यवस्थापन मिलाइने छ भने सञ्चालित वडाको प्रशासनिक भवन सुधारको कार्य गरिनेछ ।

- यस पालिकामा स्थापना भई उच्च शिक्षाको सेवा प्रवाह गरिरहेका भिमसेन क्याम्पस र अमर क्याम्पस विहुको भवन तथा पुर्वाधार निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- पालिका भित्र रहेका सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित वसोवासी परिवारको पहिचान गरि सो को व्यवस्थापनका लागि समन्वय गरिनेछ ।
- पालिकामा निर्माण हुने घरहरुको लगत राख्ने व्यवस्थाका कच्चि घर निर्माण पुर्व दर्ता गर्ने र पक्कि घरहरुका लागि नक्सा पासको व्यवस्थाको थालनी गरिनेछ ।
- वाढी तथा पहिरोले विस्थापनमा परेका घरहरुको पहिचान गरि राहत तथा सुरक्षित आवासको व्यवस्था मिलाइनेछ । घरको छाना विस्थापित कार्यक्रम मार्फत सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- शहरोन्मुख बजार क्षेत्र तथा गाँउहरुलाई व्यवस्थित वसोवास स्थल तथा व्यवस्थित आवास क्षेत्रको रुपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।

ड. उर्जा

- वैकल्पिक उर्जाको क्षेत्रलाई फराकिलो बनाइनेछ ।
- विद्युतिय सामाग्री प्रयोगको वातावरण निर्माण गरि यस क्षेत्रमा हुने ग्यासको आपूर्तिमा नियन्त्रण गर्दै लगिनेछ । त्यसका लागि काठेखोला गाउँपालिकामा इण्डक्सन चुलो, गोवर ग्यास लगायतमा प्रोहोत्साहन गरिनेछ ।
- विद्युत प्रशारण लाइन तथा शाखा लाइनहरुको सुदृढिकरणमा जोड दिईनेछ ।
- विपन्न नागरिकहरुको विद्युत मिटर जडान तथा शुल्क व्यवस्थापनमा समेत सघाइनेछ ।

च. संचार

- यस पालिकाको सुचना संचारलाई प्रभावकारी बनाउन सुचना तथा संचार प्रविधिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- छापा तथा विद्युतिय संचार माध्यमको समेत प्रयोग गरि गाउपालिकाको सुचना तथा कार्यक्रमहरुलाई जनताहरुलाई सुसुचित गरिनेछ ।

३ वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

- 'जहाँ विपद त्यहा काठेखोला' को अवधारणालाई आत्मसाथ गर्दै गाउपालिका विपद कोष स्थापना गरि सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- विपद जोखिम न्युनिकरणका लागि वडास्तरमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरि वडा स्तरमै **क्विक रोस्पोन्स टिम** तयार गरिनेछ । उक्त टिमलाई तालिम, सामग्री र स्वयम सेवा भावनाले युक्त गराई विपद व्यवस्थापनमा लगाइनेछ ।

- वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन लगायतका विषयमा जनस्तरमा चेतना अभिवृद्धि गरि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न गरिनेछ ।
- यस क्षेत्रमा रहेका पानीका मुहान संरक्षण, जलाधार संरक्षण, जलाशययुक्त पर्यटन पूर्वाधार निर्माण गरि जलचरहरुको संरक्षण गरिनेछ ।
- खोला, खाल्सा, खाली प्रतिजग्गा तथा सार्वजानिक स्थलमा भएको अतिक्रमणलाई हटाई त्यस्ता स्थानहरुलाई सार्वजानिक प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- स्थानीय बन ऐनलाई कार्यान्वयनमा लिई सामुदायिक बनको संरक्षण र सम्वर्धनमा ध्यान दिईनेछ ।
- प्राकृतिक विपत्तिको सामना गरेका स्थानहरुको पहिचान गरि भुवनोटको अनुसन्धान गरि उक्त विपत्ति रोकथामका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- वातावरणीय प्रभाव अध्ययनलाई अगाडी बढाईने छ ।

५) संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह

- गाउँपालिकाको कार्य सम्पादनलाई छिटोछरितो, प्रविधिमैत्री, पारदर्शी र गुणस्तरीय बनाउन सूचना तथा प्रविधिको अधिकतम उपयोग मार्फत शासन प्रणालीलाई स्थानीय तहवाट नै सुदृढिकरण गर्ने नीति ल्याइनेछ ।
- राजस्व संकलन, बजेट तर्जुमा, लेखाङ्कन, खर्च प्रणाली, आन्तरिक र लेखा परिक्षण प्रतिवेदनलाई एकीकृत रुपमा विधुतीय प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ ।
- नागरिक वडापत्र निर्माण गरि पालिका र वडा कार्यलयमा राखि नागरिकहरुको सुचनाको हकको सुनिश्चितता गर्दै सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त बनाइनेछ ।
- काठेखोला गाउँपालिका भित्रको न्याय सम्पादन गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन वार्ड स्तरमा मेलमिलाप कर्ताहरु उत्पादन, तालिम र मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- यस पालिकालाई डिजिटल गाउँपालिका निर्माणमा पहल गरिनेछ । पालिका भित्रका शाखा, वडा कार्यलय, मातहतका कार्यलयहरुलाई काम कार्यमा प्रभावकारी ढंगले कार्यसम्पादनका लागि भौतिक संरचना, मानविय संसाधन र संचालन क्षमताको विकास गरिनेछ ।

- अनलाइन प्रविधिमा व्यक्तिगत घटना दर्ता, राजश्व संकलन, योजना व्यवस्थापन, लेखा प्रणाली तथा अन्य कार्यलयको काम गरिएकोमा निरन्तरता दिदै डिजिटल साक्षरता अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- यस पालिकाका विविध विषयमा नागरिकहरुको चासो र गुनासो सम्बोधनका लागि अन्तर संवाद तथा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- काठेखोलाका सन्दर्भमा उठ्ने विभिन्न सवाल, विषयगत विषय वस्तु, सम्भावना तथा चुनौतिका सवालमा नागरिकहरुका विच अन्तर संवाद तथा अन्तक्रिया कार्यक्रम संचालनका लागि प्रमानन्द स्मृति काठेखोला मञ्च गठन गरि नियमित नागरिकहरुको आवाजलाई सम्बोधन गरिनेछ ।
- यस पालिकाको राजश्वलाई व्यवस्थापन गर्न करमा नियन्त्रण, करको दायरामा वृद्धिको नीति लिइनेछ । राजश्व संकलन तथा परिचालनका सन्दर्भमा नियमित अनुगमन गरि यस भन्दा पहिले तिर्न बाकी करको जरिवाना यस आवमा छुट दिने नीति अख्तियार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आर्थिक गतिविधि तथा शुसासनका लागि सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास समिति, लेखा समिति र शुसासन समितिलाई क्रियाशिल बनाइनेछ ।
- वित्तिय अनुशासन र शुसासनमा प्रतिवद्धि भै हाम्रो यो कार्य अवधिलाई जनताहरुले अनुभुत गर्ने गरि शुसासन युक्त पालिकाका रुपमा विकास गरिनेछ ।
- यस भन्दा पहिले निर्माण भएका ऐन नियमावली र कार्यविधिहरुको समायुनुकुल शंसोधन गरिदै लैजाने र आवश्यक ऐन, नियमावली र कार्यविधिहरु निर्माण गरि कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- सेवा प्रवाहका मापदण्ड तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नागरिक सन्तुष्टिको सर्वेक्षण गरि प्राप्त सुभावको आधारमा क्रमश सेवा प्रवाहको मानकहरुलाई सुधार गर्दै लगिनेछ ।
- घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि दर्ता शिविरको आयोजना गरिनेछ ।
- आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परिक्षणवाट औल्याइएका बेरुजु फच्छ्यौटलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
- सरकारी, सार्वजनिक जग्गा संरक्षण व्यवस्थापन कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, मेलमिलापकर्ता, उपभोक्ता समिति र अन्य सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

अन्तमा, यस काठेखोला गाउँपालिकाको आम नागरिकहरुको गुणस्तरीय सेवा प्रवाह र सारो, गाह्रो र अफ्यारोमा सहकार्य गर्दै यस गाउँपालिकाको दिगो विकास र साभा विकासमा सधै क्रियाशिल रहदै सिर्जनात्मक एवं रचनात्मक ढंगले काम गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्दछु । यस काठेखोला गाउँपालिकाको आ.व.०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम माथी राय, सल्लाह, सुभाबको अपेक्षा गर्दछु । हाम्रो पालिका राम्रो पालिका निर्माण गर्नका लागि यहाहरुको सक्रिय सहभागिताको आशाका साथ यस कार्यमा राजनैतिक दल, जनप्रतिनिधी, शिक्षक, कर्मचारी, संचारकर्मिहरु र आम नागरिकहरुलाई काठेखोला गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र यस पछि आउने वजेट तथा कार्यक्रमका साथै विकास योजना २०७९/०८० को सफल र सार्थक कार्यान्वयनको लागि सबैको सक्रिय सहयोग एवं भूमिकाको अपेक्षा गर्दै यहाँहरु सम्पूर्णमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।

राजु थापा

अध्यक्ष

२०७९/०३/१०